

泰语语法

教程

罗奕原 编

广东外语外贸大学泰语教研室

二〇〇二年七月

目录 สารบัญ

第一章 词法

一. 音节、语素和词 พยางค์ หน่วยคำและคำ.....	1
二. 单纯词和复合词 คำมูลกับคำประสม.....	1
练习 แบบฝึกหัด.....	4
三. 重叠词 คำซ้อนกับคำซ้ำ.....	8
练习 แบบฝึกหัด.....	11
四. 萨玛、顺替和嬗变 คำสมาส คำสนธิและคำแผลง.....	12
练习 แบบฝึกหัด.....	16

第二章 词类

一. 名词 คำนาม.....	17
练习 แบบฝึกหัด.....	20
二. 代词 คำสรรพนาม.....	26
练习 แบบฝึกหัด.....	29
三. 动词 คำกริยา.....	34
练习 แบบฝึกหัด.....	38
四. 副词 คำวิเศษณ์.....	46
练习 แบบฝึกหัด.....	49
五. 介词 คำบุพบท.....	57
练习 แบบฝึกหัด.....	60

六. 连词 คำสันธาน.....	65
练习 แบบฝึกหัด.....	67
七. 感叹词 คำอุทาน.....	70
练习 แบบฝึกหัด.....	72
八. 语尾词 คำลงท้าย.....	74
练习 แบบฝึกหัด.....	76
主要参考资料.....	77

第一章 词法

一. 音节、语素和词

1. เสียง 音 สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์
2. หน่วยเสียง 音素
3. พยางค์ 音节-- เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง อาจ会有ความหมายหรือไม่มี
 三合音节 ม้า มะ
 四合音节 มาก ไวน์
 五合音节 จันทร
4. หน่วยคำ 语素 -- หน่วยที่เล็กที่สุดของคำ
5. คำ 词 -- เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย

由语素构成，由一个语素构成的词叫单纯词 คำมูล，由两个以上语素结合而成的词叫复合词 คำประสม。

二. 单纯词 คำมูล 与复合词 คำประสม

1. คำมูล -- คำที่เป็นคำหลักหรือคำที่มีความหมายเดียว หรือหน่วยคำเดียว คำมูลอาจมีพยางค์เดียว สองพยางค์ หรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่ต้องมีความหมายเดียวหรือหน่วยคำเดียว ไม่สามารถแบ่งแยกเป็นสองหน่วยคำหรือหลายหน่วยคำได้

ประเภทของคำมูล

1) คำมูลพยางค์เดียว

เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ ฟ้า หญ้า แม่ พ่อ ย่า ยาย นัง นอน
 ยืน เดิน ฯลฯ

2) คำมูลหลายพยางค์ แต่ถ้าแยกพยางค์เหล่านั้นออกไปแล้วจะไม่มี ความหมายใช้ในภาษา หรือถ้ามีความหมายก็ไม่ใกล้เคียงกับคำที่รวมพยางค์อยู่

เช่น กระป๋อง สามารถ กุญแจ ปัญหา สัปดาห์ อนามัย โสเภณี

อะตุมิเนียม สารณะ กะที กะทะ กระเป่า สุนก

3) คำมูลที่มาจากภาษาต่างประเทศ

เช่น เกาเหตา เทนนิส แบดมินตัน นาฬิกา

ข้อสังเกต

- 1) คำภาษาไทยนั้นส่วนใหญ่พบว่าเป็นคำประเภทคำมูลที่มีพยางค์เดียวและมีความหมายเดียว เป็นจำนวนมาก คือมีจำนวนมากกว่าคำสองพยางค์และหลายพยางค์
 - 2) คำที่มีสองพยางค์และหลายพยางค์ส่วนใหญ่มักจะเป็นคำยืมจากภาษาอื่น เช่นบาลี-สันสกฤต เขมร ฯลฯ และเป็นคำที่บัญญัติขึ้นใช้ในภาษาไทย โดยอาศัยบาลี-สันสกฤตเป็นหลัก ในการบัญญัติและบางคำอาจเป็นคำซ้ำ แต่เป็นคำซ้ำพยางค์ที่ไม่สามารถแยกออกให้เห็นว่า ส่วนใดเป็นคำหลัก เพราะฉะนั้น คำมูลที่เป็นคำซ้ำจึงเป็นการซ้ำเพียงพยางค์เท่านั้น ไม่ใช้การซ้ำคำ
2. คำประสม เป็นคำที่เกิดจากการนำเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน เป็นคำใหม่ มีความหมายเฉพาะ มีความหมายพิเศษและนับรวมถึงคำสมาสในภาษาบาลี-สันสกฤตด้วย ลักษณะของคำประสม
- 1) เอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน เป็นคำใหม่ มีความหมายพิเศษเฉพาะ เช่น ไฟ - ฟา เป็น ไฟฟ้า, ลูก - เลือ เป็น ลูกเสือ
 - 2) คำประสมที่เกิดจากคำมูลสองคำ คำแรกได้แก่ นัก ขาว ข่าง หมอ ความ เครื่อง แม่ ฯลฯ และคำนั้นเป็นคำที่มีความหมายพิเศษเฉพาะ เช่น
 - นัก -- นักเรียน นักปราชญ์ นักเลง นักกฎหมาย นักมวย
 - ขาว -- ขาวนา ขาววัง ขาวไร่ ขาวสวน ขาวเขา ขาวเมือง
 - ข่าง -- ข่างไม้ ข่างเหล็ก ข่างทอง ข่างไฟฟ้า ข่างตัดผม
 - หมอ -- หมอฟัน หมอผี หมอดู หมอดำเยา หมอความ
 - ความ -- ความรัก . ความดี ความงาม ความหมาย ความตาย
 - เครื่อง -- เครื่องยนต์ เครื่องบิน เครื่องแกง เครื่องปรุง เครื่องเขียน
 - แม่ -- แม่ค้า แม่ทัพ แม่ครัว แม่เลี้ยง
 - ลูก -- ลูกเสือ ลูกน้อง
 - น้ำ -- น้ำตก น้ำตา น้ำตาล น้ำใจ

หัว -- หัวหน้า หัวใจ

พ่อ -- พ่อครัว พ่อเลี้ยง

ของ -- ของเหลว ของเล่น ของกิน ของใช้ ของขวัญ

3) คำประสมนั้นนับรวมคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกัน รวมเป็นคำเดียว อาจจะเป็นคำนามประสมกับคำนาม หรือคำกริยาประสมกันก็ได้ ลักษณะเช่นนี้อาจมีรูปเป็นคำซ้ำ คำซ้อนได้ เช่น ดูแล ตรวจตรา บ้านเมือง ชมเชย สั่งสอน แก่แก่ เปิดเผย ควบคุม พักผ่อน ทรัพย์สิน ฯลฯ

4) คำประสมจำพวกที่เป็นคำสมาสในภาษาบาลีสันสกฤต เช่น อักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สถาปัตยกรรม มิตรภาพ พิพิธภัณฑสถาน เอกชน ทันตแพทย์ ฯลฯ

5) คำจากบาลีสันสกฤตที่ไทยนำมาใช้มีพระนำหน้า เช่น พระหัตถ์ พระกร พระเนตร พระเกศา พระพักตร์ ฯลฯ

6) คำประสมนั้นต้องมีคำวิเศษณ์มาขยาย

แต่เป็นคำใหม่คำที่มีความหมายพิเศษคำต่อไปนี้เป็นคำประสม เช่น

น้ำขาว (น้ำเมฆชนิดหนึ่ง) ผ้าเหลือง (หมายถึงพระเณร)

มดแดง (มดชนิดหนึ่งที่มีสีแดง) ผ้าลาย (ผ้าชนิดหนึ่งที่คนไทยโบราณเคยนุ่ง)

ฯลฯ ส่วนคำว่า หมึกแดง เรือคู่ น้ำขุ่น ฯลฯ ไม่นับว่าเป็นคำประสม

ข้อสังเกต

1) คำประสมที่เอาคำมูลมีรูปหรือเนื้อความซ้ำกันมารวมเป็นคำเดียว คำเหล่านี้บางทีก็ มีเนื้อความคล้ายกับคำมูลเดิมบางทีก็เพี้ยนออกไปบ้างเล็กน้อย เช่น คำ ๆ แดง ๆ เร็ว ๆ ช้า ๆ ดังนี้ มีความหมายผิดจากคำมูลที่ไม่ซ้ำกันบ้างเล็กน้อย คือ คำ ๆ หมายความว่าคำทั่วไป

และอีกอย่างหนึ่งใช้คำมูลรูปไม่เหมือนกันแต่เนื้อความอย่างเดียวกันรวม

กันเข้าเป็นคำประสม ซึ่งมีความหมายต่างออกไปโดยมาก เช่น ถ้อยคำ ดูแล ว่ากล่าว ฯลฯ

2) คำประสมเมื่อออกเสียงพูดหรืออ่านคำประสมจะต้องพูดต่อเนื่องกัน โดยไม่มีการหยุดจังหวะของเสียงระหว่างคำประสมนั้น ๆ และหากมีการหยุดจังหวะเสียง หรือไม่มีการ

พูดต่อเนื่องกันแล้วจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไปและไม่ถือว่าคำนั้นเป็นคำประสมในภาษาไทย

เช่น กาแฟ-เย็น เป็นกาแฟเย็น ถ้าพูดติดต่อกันเป็น“กาแฟเย็น” เป็นคำประสม ถ้าพูดหยุดระหว่าง“กาแฟ”กับ“เย็น” เป็นประโยค เพราะฉะนั้น คำประสมกับประโยค จึงต่างกัน เพราะจังหวะของการพูดต่างกันดังกล่าว

แบบฝึกหัด

- นักศึกษาเขียนคำประสมโดยใช้คำต่อไปนี้ขึ้นต้น ข้อละ ๓ คำ

๑) เครื่อง	๒) ช่าง
๓) ชาว	๔) แม่
๕) ภูเขา	๖) ที่
๗) น้ำ	๘) ผู้
๙) ของ	๑๐) นัก
- ให้นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๒- ๓ คน ช่วยกันแยกคำต่อไปนี้ออกเป็น ๓ จำพวก คือ

1) คำมูลพยางค์เดียว	2) คำมูลหลายพยางค์	3) คำประสม
กิน	ขนม	เสปียง
เวลา	สถานี	กะทัดรัด
กระเทียม	สบาย	
เสริม	เจรจา	มะละกอ
น้ำใจ	ชาวประมง	สารพัด
น้ำอัดลม		
ร่วมชีพ	นักรบ	ช่างก่อสร้าง
เตรียม	เพลง	ทุเรียน
หนังสือพิมพ์	ดอกเบี๋ย	ต้นทุน
เงินเดือน	ตาน้ำ	

แล้วช่วยกันหาตัวอย่างมาเพิ่มจำพวกละ ๕ คำ

3. ให้นักศึกษาพิจารณารูปคำภาษาไทยจากข้อความต่อไปนี้ แล้วช่วยบอกว่าคำที่มีจำนวนพยางค์มากกว่าหนึ่งพยางค์มีอยู่กี่คำ

วิธีสังเกตคนแก่นั้นมีอยู่อีกอย่างหนึ่งโดยฟังเรื่องที่คุย คนที่ยังเป็นเด็กหรือยังเป็นหนุ่มจะคุยเรื่องอนาคตมากที่สุด คนกลางคนมักจะคุยเรื่องปัจจุบัน แต่ถ้าใครที่พออัปากก็ว่าคาถา“อดีต กาล” คนคนนั้นรับรองได้ว่าแก่นๆ ไม่ต้องสงสัยต่อไป

4. ต่อกำหนดคำใดเป็นคำประสม

ก. ลำเนา	ข. หนังสือ	ค. ช่างภาพ
ง. พจนานุกรม	จ. ดอกไม้หอม	
5. ต่อกำหนดคำใดเป็นคำประสม

ก. แก้มแดง (ชีอมะม่วง)	ข. แก้มแดง ๆ	ค. แก้มแดงแล้ว
ง. แก้มแดงไหม	จ. แก้มแดงไม่แพง	
6. “แก๊งร้อน ” ในข้อไหนเป็นคำประสม

ก. แก๊งร้อนอย่าเพ้อกิน	ข. แก๊งร้อน ๆ กินลวกปาก
ค. แก๊งร้อนเกินไปกินไม่ได้	ง. แก๊งร้อนต้องกินกำลังร้อน ๆ
จ. ใครจะลืมหิวแก๊งร้อนได้ (หิวแก๊งร้อน หมายถึงบุญคุณ)	
7. ต่อกำหนดคำใดเป็นคำประสม

ก. น้ำขุน	ข. น้ำโอง	ค. น้ำไหล	ง. น้ำค้าง	จ. น้ำล้างผัก
-----------	-----------	-----------	------------	---------------
8. ต่อกำหนดในข้อใด “คนใช้” อาจเป็นได้ทั้งคำประสมและมีใช้คำประสม

ก. วันนี้ไม่มีคนใช้เลย	ข. ฉันไม่ชอบคนใช้คนอื่น
ค. ใครเป็นคนใช้เธอทำงานนี้	ง. ข้อ ก และ ข
จ. ข้อ ข และ ค	
9. ต่อกำหนดคำใดเป็นคำประสม

ก. เลื้อยลาย	ข. ผ้าลาย	ค. มดแดง
ง. หมึกแดง	จ. ข้อ ข และ ค	
10. “ ดอกไม้ไหว ” ในข้อใดมีความหมายเป็นทั้งคำประสมและมีใช้คำประสม

ก. เขาทำดอกไม้ไหว	ข. ดอกไม้ไหวสวยงามดู
ค. ดอกไม้ไวนั้นสวยงามดู	ง. ดอกไม้ไหวตามสายลม
จ. ข้อ ก และ ข	
11. ต่อกำหนดคำใดเป็นคำประสม

ก. ลมพัด	ข. ลมเย็น	ค. ลมปาก
ง. ลมलग	จ. ข้อ ค และ ง	
12. ต่อกำหนดในข้อใด “ลูกน้อง ” เป็นคำประสม

ก. เขาแนะนำให้เรารู้จักลูกน้องเขา	ข. เขาแนะนำเรารู้จักลูกน้องเขา
-----------------------------------	--------------------------------

ค. เขาแนะนำให้เรารู้จักลูกน้องสะใภ้เขา

ง. เขาแนะนำเรารู้จักลูกน้องเขยเขา

จ. ข้อ ก และ ข

13. ต่อไปนี้ “นกกินปลา” ในข้อใดเป็นคำประสมได้เพียงอย่างเดียว

ก. นกกินปลาตัวนี้

ข. นกกินปลาตัวโต

ค. นกกินปลาริมคลอง

ง. นกกินปลาอยู่ที่ริมคลอง

จ. นกกินปลาตัวนี้สีสวยประหลาด

14. ต่อไปนี้ข้อใดเป็นคำประสม

ก. ตาขาว (ขี้ขลาด)

ข. น้ำขาว (น้ำเมาที่ยังไม่ได้กลั่นชนิดหนึ่ง)

ค. กุหลาบขาว

ง. ข้อ ก และ ข

จ. ข้อ ข และ ค

15. ต่อไปนี้ “หนังสือพิมพ์” ในข้อใดเป็นคำประสมได้เพียงอย่างเดียว

ก. หนังสือพิมพ์วางไว้บนโต๊ะ

ข. หนังสือพิมพ์ลงข่าวปฎิวัติ

ค. หนังสือพิมพ์ยังใช้ไม่ได้

ง. หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยยังมีน้อย

จ. หนังสือพิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาขาด

16. ต่อไปนี้ “รถเจ๊ก” ในข้อใดเป็นคำประสม

ก. รถเจ๊กคันนั้นต้องซ่อม

ข. รถเจ๊กคนนั้นต้องซ่อม

ค. รถเจ๊กโกต้องซ่อม

ง. รถเจ๊กซื้อจ๊วต้องซ่อม

จ. ไม่มีข้อใดเลย

17. ต่อไปนี้ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ

ก. รถราง รถขยะ รถเมล์

ข. น้ำมัน น้ำค่าง น้ำเชียว

ค. ตาปลา ตาน้ำ ตาขี้

ง. คนครัว คนรถ คนขาว

จ. เรือผีหลอก เรือพ่วง เรือคู่

18. ต่อไปนี้ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ

ก. รถถัง รถลาก รถบด

ข. ลอยแก้ว ลอยน้ำ ลอยกระทง

ค. น้ำเชียว น้ำเชื่อม น้ำหวาน

ง. เรือแล่น เรือพ่วง เรือโยง

จ. ไม้กวาด ไม้หัก ไม้เท้า

19. “ลูกน้อง” ในข้อใดเป็นคำประสมได้อย่างเดียว

ก. ลูกน้องเธอมาแล้ว

ข. ลูกน้องของเธอมาแล้ว

ค. นี่ลูกน้องของผมเอง

ง. เขาทำงานกับลูกน้อง

จ. นายย่อมเป็นที่พึ่งของลูกน้องของตน

20. ต่อไปนี้ ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ

ก. ชมพู ชมเชย

ข. การระเควศ กายกรรม

ค. มะระ มะเร็ง

ง. ยี่โถ ยี่สิบ

จ. สันดาน สันหลัง

21. “ยายสายหยุดทำงาน” อาจมีความหมายว่าอย่างไร

ก. คนชื่อ “สายหยุด” ทำงาน

ข. ยายของคนชื่อ “สายหยุด” ทำงาน

ค. คนชื่อ “สาย” ไม่ทำงาน

ง. ยายของคนชื่อ “สาย” ไม่ทำงาน

จ. ข้อ ก , ข , ค และ ง

22. ในประโยคต่อไปนีข้อใด “ลูกเลี้ยง” เป็นทั้งคำประสมและมีไ้คำประสม

ก. นั้นลูกเลี้ยงใคร

ข. นั้นลูกเลี้ยงของใคร

ค. นั้นลูกเลี้ยงใครไว้

ง. ข้อ ก และ ข

จ. ข้อ ข และ ค

23. ข้อความต่อไปนี้มีคำประสมกี่คำ

“บ้านเล็ก ๆ ของยายที่ปลูกอยู่กลางสวน ทำด้วยไม้ไผ่มุงหลังคา
ด้วยจาก และหญ้าคามันตั้งอยู่ภายในรอบล้อมของต้นไม้หลายชนิด
ที่ยายใช้ชีวิตอันเหงาหงอยปลูกขึ้นมา ”

ก. มี ๓ คำ

ข. มี ๔ คำ

ค. มี ๕ คำ

ง. มี ๖ คำ

24. คำประสมในข้อใดมีโครงสร้างต่างจากข้ออื่น

ก. เสื่อใบบัว หม้อไฟฟ้า เรือกลไฟ

ข. เล็บมือนาง กระดุกงู กวางภูเขา

ค. เต้าไฟฟ้า ถังข้าวสาร เจ้าน้ำตา

ง. เรือดำน้ำ ผ้าพันคอ แปรงสีฟัน

25. คำประสมทุกคำในข้อใดมีส่วนประกอบเหมือนคำว่า “คนพิมพ์ดีด”

ก. เครื่องตัดหญ้า รถลอยฟ้า

ข. คนเก็บขยะ นักการเมือง

ค. หัวก้าวหน้า ผู้ใจบุญ

ง. ห้องนั่งเล่น ผ้ากันเปื้อน

三. 重叠词 คำซ้อนกับคำซ้ำ

1. คำซ้อน เกิดจากการนำคำมาซ้อนกัน มักเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หรือเสียงใกล้เคียงกัน เป็นการขยายคำในภาษาไทยประการหนึ่ง คำซ้อนเหล่านี้อาจจะทำหน้าที่เป็นคำชนิดต่าง ๆ (นาม กริยา วิเศษณ์ ฯลฯ) ได้เช่นเดียวกับคำประสม

คำซ้อนเพื่อความหมาย

1) คำซ้อนสองคำ เช่น ทอดทิ้ง แก่ไข ถ้วยชาม ขัดถู ดูแล ข้าวปลา ห้างเหิน ไกลชิด เล็กน้อย เพาะปลูก เพิ่มเติมติดต่อ คัดเลือก สดใส เทียวแหว่ง ตัดสิน ทบตี กักขัง ขัดแย้ง ปิดบัง เคี้ยวร้อน

2) คำซ้อนสี่คำ เช่น ต้อนรับขับสู้ ตั้งอกตั้งใจ ดื้อคดีใจ หมูเห็ดเปิดไก่

๑. ซ้อนแล้วความหมายเหมือนเดิม หรือชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น จิตใจ ซื่อสัตย์ ปรุปรัง ว้างเปล่า ก่อสร้าง เปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์

๒. ซ้อนแล้วความหมายแคบ หรือเฉพาะเจาะจงมากกว่าคำเดิม เช่น ใจคอ หน้าตา หลับนอน

๓. ซ้อนแล้วความหมายกว้างกว่าเดิม เช่น ถ้วยชาม ข้าวปลา ฟืน้อง หลักฐาน

๔. ซ้อนแล้วความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น อ่อนหวาน เคี้ยวร้อน ยุ่งยาก เด็ดขาด กดขี่ วิ่งเต้น ดูแล ตัดสิน

คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำมูลที่มีความหมายและเสียงใกล้เคียงกันนำมาซ้อนกันเพื่อให้เกิดเสียงคล้องจอง

วิธีสร้างคำซ้อนเพื่อเสียง

๑. นำคำมูลที่มีความหมายและเสียงที่ใกล้เคียงกันมาซ้อนกัน เช่น ก่อเกิด เก่งกล้า ปรับปรุง ขาบซิ่ง ขัดข้อง ทрудโกรมเปลี่ยนแปลง ขับขี่

๒. สร้างคำที่มีความหมายคล้ายกับคำมูลที่เป็นคำหลัก เสียงที่สร้างขึ้นมาไม่มีความหมาย มีหน้าที่เพียงก่อให้เกิดเสียงคล้องจอง ความหมายของคำยังอยู่ที่ศัพท์หลัก และอาจมีหลายพยางค์

เช่น (ตัวเอนคือเสียงที่ซ้อนคำเดิม) ยั่งยืน ชิงช้า อดตาหลับขัดตานอน นำใสใจจริง จุดหมายปลายทาง ต้อนรับขับสู้

๓. คำมูลที่มีเสียงซ้อนกันอยู่ มีลักษณะเป็นเสียงควบคู่ ดังนั้นคำชนิดนี้ อาจเรียก

ได้ว่าเป็นคำมูลที่มีเสียงซ้อนกัน แต่บางท่านก็จัดเป็นคำซ้อนเพื่อเสียง เช่น จอแง

จุกจิก รุ่งรัง โยเย คะยั่นคะยอ จุ่มจิม

ข้อสังเกต คำซ้อนเป็นคำประสมประเภทหนึ่ง แต่นิยมเรียกว่าคำซ้อน เพราะเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกันหรือความหมายเดียวกัน แต่ใช้ในท้องถิ่นต่างกัน บางครั้งต่างภาษากันก็มีเอามาประสานกันเป็นคำซ้อน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) คำซ้อนที่มีความหมายเหมือนกัน เช่น บอกกล่าว เร็วไว ผ่อนรำ ขับร้อง ฯลฯ
- 2) คำซ้อนที่มีความหมายคล้ายกัน เช่น เปลี่ยนแปลง รีบเร่ง ถูกต้อง เจ็บปวด โครงร่าง กลับคืน เป็นต้น
- 3) คำซ้อนที่มีความหมายเดียวกันแต่ใช้ต่างท้องถิ่นกัน หรือต่างภาษากัน เช่น ดูแล (“ดู”ใช้ในภาษาไทยกลาง ส่วน “แล” ใช้ในท้องถิ่นใต้) ตัดสิน (“ตัด”ใช้ในภาษาไทย ส่วน “สิน” หมายถึง ตัดให้เรียบ ใช้ในท้องถิ่นเหนือ) เฒ่าแก่ (เฒ่าแก่) (“แก่”ใช้ในภาษาไทยกลาง ส่วน “เฒ่า”ใช้ในภาษาไทยถิ่นเหนือและอีสาน)
- 4) คำซ้อนที่เป็นภาษาไทยกับภาษาอื่น เช่น
จิตใจ (บาลี - ไทย) แบบฟอร์ม (ไทย - อังกฤษ)
กล่าวหาญ (ไทย - เขมร) ใกล้ชิด (ไทย - เขมร)
ซื่อสัตย์ (ไทย - สันสกฤต) นัยน์ตา (บาลี - ไทย) เป็นต้น

การใช้คำปฏิเสธ “ไม่” กับประโยคที่มีคำซ้อนเป็นกริยาบางคำ สามารถใช้คำปฏิเสธเดียวหรือสองคำก็ได้ เช่น

ไม่เจ็บปวด	เป็น	ไม่เจ็บไม่ปวด
ไม่สวยงาม	เป็น	ไม่สวยไม่งาม
ไม่ขัดข้อง	เป็น	ไม่ขัดไม่ข้อง

2. **คำซ้ำ** คือ การนำคำมูลมาซ้ำกันเพื่อให้เกิดความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิมหรือเกิดความหมายใหม่ เมื่อซ้ำแล้วสามารถใช้ไม่ยมกเขียนแทนคำซ้ำนั้นได้ ดังนั้นคำที่มีรูปเหมือนกัน เช่น นานาเป็นคำมูล ไม่ใช่คำซ้ำ ส่วนคำที่ทำหน้าที่ต่างกัน

ประโยค ก็ไม่ใช่คำซ้ำ เช่น

สถานที่ที่ฉันชอบมากที่สุดคือสวนสาธารณะ	ที่ที่	ไม่ใช่คำซ้ำ
ของของใคร ทั้งไว้เกาะกะ	ของของ	ไม่ใช่คำซ้ำ
คนคนนี้น่าคบเลย	คนคน	ไม่ใช่คำซ้ำ

ความหมายของคำซ้ำ

- 1) คำซ้ำที่เป็นคำสามัญนาม (普通名词) มักมีความหมายเป็นพหูพจน์ (复数) เช่น
 ก. น้อย ๆ ไม่อยู่บ้านสักคน ข. แม่ ๆ ยืนดู ลูก ๆ อยู่ริมสนาม
- 2) คำซ้ำที่เป็นลักษณนาม (量词) มักบอกความหมายว่า มีสิ่งนั้นเป็นจำนวนมาก เช่น
 ก. เขาหันเนื้อเป็น ชิ้น ๆ ข. พุดเป็น เรื่อง ๆ ไป
- 3) คำซ้ำที่เป็นคำกริยา มักมีความหมายว่า ทำกริยาซ้ำ ๆ หรือต่อเนื่องกัน เช่น
 เรื่องนี้ ฟัง ๆ ดู ๆ ทำจะยุ่ง
- 4) คำซ้ำที่เป็นคำวิเศษณ์ขยายคำสามัญนาม มักบอกพวก กลุ่มลักษณะ รูปพรรณ
 สันฐาน เช่น เขาชอบคน ขาว ๆ
- 5) คำซ้ำที่คำต้นเป็นเสียงสูง จะเน้นความหมายว่ากระทำอาการนั้น หรือมีสภาพนั้นอยู่
 มาก ทำให้ความหมายหนักขึ้น เด่นขึ้น หรือเฉพาะเจาะจงมากขึ้นกว่าความหมายของ
 คำเดิม (การซ้ำคำเพื่อความหมายลักษณะนี้ มักจะเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของคำหน้า
 และมักใช้ในการพูดเท่านั้น) เช่น
 ก. เดินเดิน ตั้งนานก็ยังไม่ถึงสักที (เดินมาก)
 ข. กระเป๋าใบนี้ หนักหนัก
 ค. ไปทำอะไรมาตัว ดำดำ
- 6) คำซ้ำบางคำจะเปลี่ยนความหมายไปจากเดิม เช่น
 ก. แกรบเร้าอยากจะไป แต่ ไป ๆ ก็ลืม
 ข. เดี่ยว ๆ ก็ลุกขึ้นไปดู
 ค. อยู่ ๆ ก็ร้องไห้
- 7) ความหมายของคำคงเดิม คือรูปคำที่ซ้ำกันจะมีความหมายตรงกับความหมายของคำเดิม
 แต่ให้ความรู้สึกเบาลง หรืออ่อนลง หรือไม่แน่ใจ หรือไม่เอาจริงเท่ากับความหมายเดิม
 เช่น ก. พุด เบา ๆ หน่อย

ข. หนังสือ ดี ๆ หายาก

ค. เสื้อ สวย ๆ อย่างนี้ใคร ๆ ก็ชอบ

8) .ซ้ำแล้วมีความหมายทำนองสั่ง เช่นดี ๆ เร็ว ๆ นิ่ง ๆ เงียบ ๆ เบาล ๆ ช้า ๆ

แบบฝึกหัด

1. ให้นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่มๆละ ๒-๓คน ช่วยกันหาคำซ้อน คำซ้ำมาอย่างละ ๑๐ คำ และบอกประเภทของคำนั้นด้วย (ตัวอย่างเช่นคัดลอก เป็นคำซ้อนความหมาย)

2. ข้อใดมีคำซ้อนทุกคำ

ก. ขัดขึ้น ขัดคอ ขัดสี

ข. ปกคลุม โคดเด่น รูปแบบ

ค. ซับซ้อน แต่งตัว เล่าลือ

ง. เกี่ยวกับ เกี่ยวพัน เกี่ยวเนื่อง

3. คำซ้ำในข้อใดแสดงการแยกจำนวน

ก. คนแรก ๆ ก็สวยดี

ข. แม่ ๆ ลูก ๆ เล่นกีฬา

ค. ตัดเป็นตัว ๆ ไปดีกว่า

ง. ฟัง ๆ ดูท่าจะสนุกดี

4. คำในข้อใดเป็นคำซ้อน

ก. รุ่งรัง ขาวปลา

ข. ตั้งใจ แก้ไข

ค. ไฟฟ้า ช่างไม้

ง. รถเร็ว เตือคร้อน

5. คำซ้ำต่อไปนี้มีความหมายอะไรบ้าง

๑. เดี่ยว ๆ ก็ลุกขึ้นไปดู

๒. เด็ก ๆ ไปไหนกันหมด

๓. คนแถว ๆ นี้ส่วนมากเป็นชาวประมง

๔. เธอดีเบา ๆ หน่อย

๕. เขาชนผลไม้มาเป็นแข่ง ๆ

๖. ไปทำอะไรตัวดำดำ

๗. อยู่ ๆ ก็ร้องไห้

๘. เขาเล่าเป็นเรื่อง ๆ ไป

๙. คำ ๆ เธอค่อยมาก็ได้

๑๐. ไปไหนมากลับคำคำ

๑๑. เขาไม่มาเป็นเดือน ๆ เลย

๑๒. เดินริม ๆ ถนนหน้อยจะได้ปลอดภัย

๑๓. พระอาทิตย์คร่าว ๆ หกโมง

๑๔. กระเป๋าใบนี้นักหนัก

๑๕. หยิบออกมาเป็นใบ ๆ

๑๖. เรื่องผี ๆ ไม่อยากจะฟัง

๑๕. หยิบออกมาเป็นใบ ๆ

๑๖. เรื่องสี่ ๆ ไม่อยากจะฟัง

๑๗. คนทั่ว ๆ ไปก็โดยสารรถประจำทาง

๑๘. ฟัง ๆ ดูเรื่องนี้ท่าจะยุ่ง

6. คำซ้ำในข้อใดบอกความหมายที่ชัดเจน

ก.. ฉันว่าวันนั้นเธอใส่เสื้อเขียว ๆ

ข. ตกอยู่แถว ๆ นี้แหละทำไมจึงหาไม่เจอก็ไม่รู้

ค. ถ้าจะให้เข้าใจคุณควรอธิบายเป็นประเด็น ๆ จึงจะถูก

ง. สงครามอิรักทำให้ทหารอิรักตายเป็นพัน ๆ คน

7. ข้อใดมีคำซ้ำที่ใช้เป็นคำเดี่ยวไม่ได้

ก. กำลังเดิน ๆ อยู่ฝนก็ตก

ข. เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ๆ เชื่อเถอะ

ค. นักมวยฝ่ายแดงทำหน้าง ๆ เมื่อถูกจับแพ้

ง. เปิดพัดลมเบา ๆ เดี่ยวจะเป็นหวัด

8. ข้อความต่อไปนี้ มีจำนวนคำประสมและคำซ้อนตามข้อใด

ดารารเป็นนักข่าวที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ เธอจะติดตามไปถึงที่มาของแหล่งข่าวอย่างต่อ
เนื่อง โดยไม่หวาดหวั่นต่ออันตรายใด ๆ เธอจึงได้รางวัลผู้สื่อข่าวดีเด่น

ก. คำประสม 7 คำ คำซ้อน 3 คำ ข. คำประสม 6 คำ คำซ้อน 4 คำ

ค. คำประสม 5 คำ คำซ้อน 5 คำ ง. คำประสม 4 คำ คำซ้อน 6 คำ

๔. คำสมาส คำสนธิ คำแผลง

1. คำสมาส เป็นคำบาลีสันสกฤตชนิดหนึ่ง มีลักษณะเหมือนคำประสมของไทย คือนำเอาคำหลาย ๆ คำมารวมกันเป็นคำใหม่อีกคำหนึ่งขึ้นเรียกว่าวิธสมาส (โดยแท้จริงแล้ว คำสมาสที่ใช้ในภาษานั้นก็เป็นการรวมคำแบบคำประสมนั่นเอง) มีหลักสังเกตง่าย ๆ ดังนี้

1) คำสมาสนั้นต้องเป็นคำภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤตทั้งสองคำหรือทุกคำ

วิธสมาสไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคำบาลีกับบาลี หรือสันสกฤตกับสันสกฤต อาจจะเป็นการประสมกันระหว่างคำบาลีกับสันสกฤตก็ได้ เช่น **ธุรกิจ** **มิตรภาพ**

เทศบาล มหาบุรุษ เอกชน หัตถกรรม ธนบัตร เอกพจน์ จริยศึกษา

ภาพยนตร์ ฯลฯ

2) คำสมาสมีลักษณะที่สำคัญสังเกตได้ง่ายคือ เหมือนกับเอาภาษาบาลี สันสกฤตตั้งแต่สอง คำขึ้นไปมาวางเรียงกัน เช่น เกษตรกรรม วิศวกร เอกภพ บรรพบุรุษ
อนุชน วีรบุรุษ ฯลฯ

3) คำสมาสมักจะออกเสียงสระเนื่องกัน เช่น

ภูมิศาสตร์ (พู-มิ-ศาต) ประวัติศาสตร์ (ประ-หวัค-ติ-ศาต)

สารคดี (สา-ระ-คะ-ดี) ขลประทาน (خن-ละ-ประ-ทาน)

อุทกภัย (อุ-ทก-กะ-ไพ) ชัยภูมิ (ไช-ยะ-พูม)

พลการ (พะ-ละ-กาน) อีสราภาพ (อิ-สะ ระ-พาบ)

กาฬสินธุ์ (กา-ละ-สิน) ฯลฯ

4) คำสมาสนั้น แปลกลับกับคำไทย หมายความว่า คำสมาสจะเรียงคำขยายไว้หน้าคำ
ถูกขยาย เช่น

ภาพอดีต (คำ+หน้า) สังฆสภา (ของสงฆ์+สภา)

ครูสภา (ของครู+สภา) สุนทรพจน์ (ไพเราะ+ถ้อยคำ)

พุทธศาสนา (พุทธ + ศาสนา) สังฆนายก (ของสงฆ์+นายก)

มหาบุรุษ (ยิ่งพหุ + บุรุษ) อุทกภัย (น้ำ + ภัย) ฯลฯ

แต่คำที่ประสมกันระหว่างคำไทยกับคำบาลีสันสกฤตนั้น แม้จะเรียงคำขยายไว้หน้าคำถูก
ขยายแบบภาษาบาลีสันสกฤต เราก็ยังเรียกว่าคำประสม ไม่เรียกว่าคำสมาส เช่น ราชวัง
(หมายถึง วังของพระราชา ถ้าเป็นคำไทยทั้งคู่จะใช้ว่า วังหลวง) ทุนทรัพย์
(หมายถึง ทรัพย์ที่ใช้เป็นทุน ถ้าเป็นคำไทยทั้งคู่จะใช้ว่า เงินทุน) สรรพสิ่ง (หมายถึง
สิ่งทั้งปวง) ฯลฯ

5) พึงระวังคำที่มีลักษณะคล้ายคำสมาส คือศัพท์นั้นมิได้เป็นภาษาบาลีสันสกฤตทุกคำ มีคำ
ภาษาอื่น เราไม่นับคำนั้นเป็นคำสมาส แต่อาจจะเป็นคำประสมในภาษาไทยได้ เช่น

พุทธเจ้า (เจ้า-คำไทย) พระแก้ว (แก้ว-คำไทย)

ทุนทรัพย์ (ทุน-คำไทย) พลเรือน (เรือน-คำไทย)

พลเมือง (เมือง-คำไทย) ฯลฯ

- 6) คำที่ลงท้ายด้วย กรรม เช่น
 เกษตรกรรม วิศวกรรม อุตสาหกรรม ศิลปกรรม
 หัตถกรรม พาณิชยกรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ

- 7) คำที่ลงท้ายด้วย ศาสตร์ เช่น
 อักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์
 ภูมิศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ ศิลปศาสตร์
 ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

- 8) คำที่ลงท้ายด้วย ภัย เช่น
 อัคคีภัย อุทกภัย มหาภัย ทุพภิกขภัย ราชภัย โจรภัย ฯลฯ

2. คำสนธิ เป็นคำเชื่อมกันของภาษาบาลีและสันสกฤต โดยนำคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาเชื่อมเป็นคำเดียวกัน เพื่อความไพเราะ เพื่อความย่อคำ

การสนธิ คำนี้มี ๓ วิธี คือ

๑. เชื่อมสระกับสระ เรียกว่า สระสนธิ นิยมใช้กันมากกว่าวิธีอื่น
๒. เชื่อมพยัญชนะกับพยัญชนะ เรียกว่า พยัญชนะสนธิ
๓. เชื่อมด้วยนฤกhit เรียกว่า นฤกhitสนธิ

อนึ่งการสนธิกันนี้ อาจจะแปลงรูปสระ รูปพยัญชนะ หรือรูปนฤกhitได้บ้าง ให้พิจารณาโดยแยกให้เห็นศัพท์เดิม และศัพท์ที่สนธิแล้ว

สระสนธิ คือการเชื่อมคำต่อคำด้วยสระ

(๑) สระอะหรืออา สนธิกับสระอะหรืออา เป็นสระอาได้

อะ + อะ เช่น สุข + อภิบาล เป็น สุขอภิบาล

อา + อะ เช่น มหา + อัสจรรย เป็น มหาศจรรย

อะ + อา เช่น วิทย + อาลัย เป็น วิทยาลัย

(๒) อิ + อิ = อิ เช่น มุนิ + อินทร เป็น มุนินทร (ไทยใช้ มุนินทร์)

(๓) อุ + อุ = อุ เช่น กुरु + อุปกรณ์ เป็น กुरुปกรณ์ (ไทยใช้ กุรุปกรณ์)

(๔) อะ + อิ = เอ เช่น มห + อีสี เป็น มหีสี

(๕) อะ + อุ = อุ , อุ , โอ เช่น มัคค + อุเทศก์ เป็น มัคคุเทศก์ (อุ)

ราช + อุปถัมภ์ เป็น ราชูปถัมภ์(อุ)